

проблемы и активизации аудитории.

Автор определяет, что публичные выступления, как элемент совещания и других форм делового общения, обязаны соответствовать следующим этическим нормам: социальный педагог должен быть уважаемым и тактичным, не допускать «педагогического чванства», содействовать развитию критики и самокритики во время выступления, проявлять ответственность за содержание выступления.

Ключевые слова: деловое общение, деловые совещания и собрания, публичные выступления.

Kharchenko L. P. Moral and Aesthetic Features of a Social Teacher of Business Meetings and Public Appearances

The author proved the urgency of the problem is that the importance of the moral-aesthetic relations of business communication.

It is proved that the objectives of the meetings is to solve the problems of psychological and pedagogical support to children and their families; social protection of the minors and their families; socio-pedagogical support, social rehabilitation of the children.

Contents of the main stages of the meeting, the study of the types of meetings: evaluation, information, problem, operative. To social pedagogue are brought its responsibilities: creating a comfortable environment, solving organizational problems, and managing the process of discussing the problem and activation of the audience.

The author determines that public speeches, as an element of the meeting and other forms of business communication, must meet the following ethical standards: a social pedagogue should be respected and tactful, not to allow «pedagogical arrogance», to promote the development of criticism during his speech, be responsible for the content of your speech.

Key words: business communication, business meetings and gatherings, public performances.

Стаття надійшла до редакції 28.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.013.42

Я. І. Юрків

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА КОНФЛІКТІВ В УЧНІВСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ ПІДЛІТКІВ

Підлітковий вік традиційно вважається найскладнішим у плані виховання. Головним змістом підліткового віку є перехід від дитинства

до дорослості. Все, що стосується розвитку, якісно перебудовується, виникають і формуються нові психологічні та соціальні утворення. Цей процес перетворень визначає основні особливості формування особистості дитини підліткового віку, а відповідно й специфіку роботи з нею. Залежно від конкретних соціальних умов, культури, традицій щодо виховання дітей, перехідний період може мати різний зміст.

Не дивлячись на те, що підлітковий вік у психології ХХ ст. вивчався достатньо докладно, сучасні підлітки відрізняються від однолітків попередніх поколінь низкою соціально-психологічних особливостей (Д. Фельдштейн, І. Дубровіна, Н. Майсак та інші). Серед них дослідниками відмічається підвищена конфліктність підлітків в умовах школи у цілому та педагогічному процесі частково (В. Лозовцева, Д. Фельдштейн, Е. Киршбаум та інші), у міжособистісному спілкуванні с однолітками (Т. Драгунова, В. Лозовцева, А. Сорокіна, А. Дорохова та інші), з дорослими, і, перш за все, з батьками (А. Сорокіна, Т. Барлас та інші). Сучасні підлітки частіше почали демонструвати девіантну та навіть делінквентну поведінку (Л. Філонов, Н. Майсак та інші).

На сучасному етапі значно зросла потреба у визначенні сутності, особливостей, причин, динаміки, функцій і класифікації конфліктів в учнівському колективі підлітків. Однак, для практики виховання недостатньо наукових досліджень, які зосереджують основну увагу на вивченні конфлікту як соціально-педагогічного явища. Мета дослідження повинна також передбачати обґрунтування ефективних форм, методів, засобів профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків. Це обумовило вибір теми статті, метою, якої є розкрити соціально-педагогічну профілактику конфліктів в учнівському колективі.

Профілактика (грец. – попередження) – це комплекс науково обґрунтованих і своєчасно застосованих дій, спрямованих на попередження конфліктів в учнівському колективі підлітків, виникнення пов'язаних з цим психологічних, соціокультурних відхилень у їхньому розвитку, збереження, підтримку та захист їхньої ефективною навчальною діяльністю, сприяння їм в досягненні соціально значимої мети та розкриття їхнього внутрішнього потенціалу. Профілактика особливо актуальна для вирішення соціально-педагогічних проблем, попередження яких є простішим, ніж подолання їхніх негативних наслідків. Зокрема, такою проблемою є попередження конфліктів в учнівському колективі підлітків [1, с. 16].

Соціально-педагогічна профілактика – це система форм, методів, засобів соціального виховання, спрямованих на створення оптимальної соціальної ситуації розвитку підлітків і сприяючих прояву їхньої активності в різних видах соціально значимої діяльності [2, с. 277].

Адекватне розуміння соціальної ситуації розвитку підлітка має велику практичну цінність для соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі. Соціальний світ підлітка виходить далеко за межі сім'ї, школи та стає об'єктом його уяви, планування,

оцінки. Внаслідок цього соціальна ситуація розвитку підлітка є індивідуальною, визначаючи перспективні шляхи його розвитку. Тому на основі адекватної діагностики індивідуальної ситуації розвитку підлітків можна більш ефективно вирішувати проблему профілактики конфліктів в учнівському колективі.

Поняття «соціальна ситуація» розвитку ввів А. Виготський. Він вважав, що до початку кожного вікового періоду складаються своєрідні, специфічні для даного віку, єдині та неповторні відносини між дитиною й оточуючою її дійсністю, перш за все соціальною. З однієї сторони, соціальна ситуація розвитку цілком і повністю визначає ті форми і той шлях за допомогою яких підліток набуває все нові й нові властивості особистості. З іншої сторони, він є активним учасником соціальної ситуації, тому що через свою діяльність виражає своє ставлення до середовища і певним чином переживає його. Таким чином, зміни середовища від віку до віку можна сприймати і як зміну ставлення до середовища, перебудови його внутрішньої позиції – від усвідомлення себе суб'єктом діяльності до формування позиції дорослої людини (Л. Божович) [2, с. 380].

Розглядаючи соціальний простір розвитку підлітків, соціальний педагог повинен усвідомлювати, що його особистість формується в системі різних зв'язків з іншими людьми. Він завжди існує та розвивається в суспільстві та через суспільство. Наявність і характер цих зв'язків утворюють предметну ситуацію розвитку (В. Слободчиков).

Щоб реальне оточуюче середовище (об'єктивна соціальна ситуація) стало розвиваючим, воно повинне стати психічною реальністю самого суб'єкта. Це означає, що об'єктивно існуюча ситуація розвитку повинна стати суб'єктивно пережитою. Тому необхідно досліджувати індивідуальну соціальну ситуацію розвитку підлітків.

Індивідуальна соціальна ситуація розвитку (ІСР) є відображенням у внутрішньому світі підлітка соціального світу в цілому у взаємодії всіх його аспектів. Розвиваючі аспекти середовища можуть бути представлені в індивідуальній свідомості суб'єкта в формі значимих дійових осіб. Значимими є всі учасники соціального середовища, котрі викликають активну діяльність свідомості та переживання суб'єкта. Це не тільки референтні, авторитетні, емоційно привабливі особи, але й їх протилежності. І. Ніколаєва представляє індивідуальну соціальну ситуацію розвитку (ІСР) підлітка у вигляді трьох рівнів.

1-й рівень. Персональний склад ІСР. Хто особисто складає соціальне середовище у внутрішньому світі підлітка? Які вікові, статеві, соціальні, професійні та інші категорії людей визначають його ситуацію розвитку?

2-й рівень. Структура комунікативно-емоційних відносин підлітка в ІСР. До яких якостей особистості інших, аспектів взаємовідносин з людьми підліток найбільш чутливий? Що викликає його позитивний емоційний відгук і що відштовхує? Які аспекти відносин залишаються

без уваги?

Ця структура визначається двома факторами: а) соціально-психологічною компетентністю, тобто здатністю сприймати, розрізняти почуття й особливості взаємовідносин між людьми, мотиви їхньої поведінки, властивості особистості; б) емоційною спрямованістю підлітка в соціальній сфері, тобто емоційним сприйняттям певних аспектів почуттів і відносин одних людей та не сприйняттям інших.

3-рівень. Структура життєвих ставлень підлітка, які інтегрують ІСР в єдине ціле. До характеристик цього рівня відносяться: самооцінка, життєва позиція (позиція по відношенню до учасників ІСР), яку можна представити у вигляді двох компонентів: а) ціннісний статус по відношенню до інших (він цінує інших більше чи менше, ніж себе); б) життєво значимі ролі (ким є інші люди в його житті й яка його роль у відношенні до них) [2, с. 381].

Виходячи із викладених вище позицій розуміння соціальної ситуації розвитку підлітків, її об'єктивного та суб'єктивного аспектів, метою соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків є зміна та перебудова взаємодії різних зовнішніх і внутрішніх факторів, умов соціального виховання, які обумовлюють виникнення даної проблеми, створення умов для повноцінної діяльності та задоволення ними своїх потреб таким способом, котрий не приводить до негативних наслідків [2, с. 17].

Об'єктом соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків виступають як окремі школярі, мікрогрупи, колектив в цілому, які зазнають негативного впливу, так і ті, хто своїми діями, поведінкою, стилем спілкування створюють проблему, а також педагоги, батьки, від цілеспрямованого впливу котрих залежить попередження причин виникнення даної проблеми та її наслідків.

В залежності від вибору об'єкта впливу соціально-педагогічну профілактику конфліктів в учнівському колективі підлітків розрізняють:

- загальна профілактика охоплює школярів даної вікової групи в загальноосвітньому навчальному закладі та спрямована на подолання найбільш загальних, універсальних факторів і причин виникнення конфліктів в учнівському колективі;
- спеціальна профілактика, орієнтована на підліткові групи, котрі знаходяться в умовах, які підвищують ймовірність загострення даної проблеми (підлітки групи ризику);
- індивідуальна профілактика, спрямована на окремих підлітків з метою подолання специфічних для них проблем.

В залежності від того, на якому етапі розвитку проблеми й її впливу на підлітків проводяться профілактичні заходи, виділяють такі види соціально-педагогічної профілактики: первинна, вторинна і третинна.

Первинна соціально-педагогічна профілактика конфліктів в учнівському колективі підлітків передбачає попередження проблеми задовго до можливого моменту її виникнення. Вона спрямована на

створення сприятливих умов розвитку, навчання, виховання, адаптації підлітка до умов навчального закладу. Наприклад, батьки, педагоги прагнуть розвинути його активність, надають йому свободу вибору видів, змісту, форм діяльності, стимулюють ініціативу та самостійність, тим самим попереджуючи соціальну дезадаптацію. Завданням *вторинної соціально-педагогічної профілактики* конфліктів в учнівському колективі підлітків є якомога раніше виявлення негативних відхилень у їхній поведінці, що дає можливість попередити їх подальший розвиток. Вторинна або рання профілактика ґрунтується на результатах діагностики соціальної ситуації розвитку конкретного підлітка, і є як індивідуальною, так і колективною в плані корекції системи його життєдіяльності. *Третинна соціально-педагогічна профілактика* конфліктів в учнівському колективі підлітків – це цілеспрямована діяльність з метою попередження переходу відхилень у поведінці у важковиховуваність. Третинна профілактика містить заходи, які проводяться з підлітками, котрі мають відхилення в поведінці, і спрямована на попередження несприятливих їх наслідків.

Соціально-педагогічна профілактика всіх видів може здійснюватися на: 1) макрорівні, тобто на рівні макросередовища підлітка; 2) мікрорівні, тобто на рівні окремого загальноосвітнього закладу, учнівського колективу – мікросередовища підлітка; 3) індивідуальному рівні, тобто на рівні окремого підлітка. Профілактична робота на макрорівні, спрямована на попередження формування конфліктів в учнівських колективах підлітків, реалізується у вигляді комплексних профілактичних програм, масових просвітницьких заходах, скоординованій діяльності загальноосвітніх, позашкільних, культурно-просвітницьких закладів. На мікрорівні профілактика здійснюється через спеціальні програми, заходи та професійні дії в межах загальноосвітніх, позашкільних закладів і за місцем проживання. Індивідуальний рівень соціально-педагогічної профілактики – це діяльність, яка проводиться соціальним педагогом, психологом, класним керівником з окремим підлітком.

Суб'єктами соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків в загальноосвітньому закладі виступають педагоги, батьки, зацікавлені в попередженні та подоланні даної проблеми й наділені необхідними для цього ресурсами. Профілактика є ефективною в тому випадку, якщо об'єкт профілактичного впливу, тобто підліток, учнівський колектив сам виступає її суб'єктом. Поряд з цим необхідною умовою соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків є комплексність і координація дій усіх її суб'єктів на всіх рівнях [1, с. 17].

Виникнення конфліктів в учнівському колективі як актуальна соціально-педагогічна проблема та проблема особистості, обумовлена своєрідним взаємозв'язком біологічних, соціальних, психологічних й інших факторів. Однак, проаналізувавши загальну природу даної проблеми, можна визначити універсальне завдання соціально-

педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків і розробити модель технології, на основі якої в конкретних умовах можна побудувати програму профілактичної роботи.

Причини виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків полягають, насамперед, у суперечності між умовами життєдіяльності та можливостями підлітків. Соціальні умови не дозволяють, перешкоджають їм задовольняти свої потреби, зокрема підліток, із-за власних якостей, виявляється нездатним задовольняти свої потреби в конкретних умовах свого існування або змінювати ці умови. Поряд з цим негативні соціальні умови впливають безпосередньо на підлітка, послаблюючи його адаптацію та перешкоджаючи його особистісному розвитку. З іншої сторони, підліток (група підлітків) своїми діями, поведінкою можуть ускладнювати умови своєї життєдіяльності. Отже, соціально-педагогічна профілактика конфліктів в учнівському колективі підлітків повинна бути спрямована як на соціальне середовище, в якому вони виникають, так і на особистість, котра страждає від цієї проблеми. Для аналізу факторів виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків доцільно використовувати їхню класифікацію, котру подано в таблиці 1.

Таблиця 1

**Фактори виникнення конфліктів
в учнівському колективі підлітків**

<i>Соціальні умови</i>	<i>Об'єктивні</i>	<i>Суб'єктивні</i>
<i>Макросоціальні</i>	Природні та соціальні умови, явища, процеси, котрі обумовлюють проблему або сприяють її загостренню: <i>природні явища, економічні процеси, законодавчі процеси, суспільна мораль, соціальна інфраструктура і т.д.</i>	Позиція, діяльність або бездіяльність окремих осіб, які сприяють виникненню проблеми в межах суспільства: <i>політика держави, погляди і поведінка політиків, відомих і впливових людей.</i>
<i>Мікросоціальні</i>	Особливості мікросередовища, малої групи, котрі обумовлюють проблему або сприяють її загостренню: <i>соціальний статус, матеріальне становище, особливості культури сім'ї, особливості учнівського колективу, неформальної групи і т.д.</i>	Позиція, діяльність або бездіяльність окремих осіб в безпосередньому оточенні підлітка, які створюють проблему або сприяють її загостренню: <i>уявлення, погляди, позиція, поведінка батьків, педагогів, неформального оточення.</i>
<i>Індивідуальні</i>	Індивідуальні особливості підлітка, котрі не залежать від його усвідомленого вибору і обумовлюють проблему або сприяють її загостренню: <i>стан здоров'я, темперамент, інтелект, особливості емоційно-вольової сфери.</i>	Позиція, діяльність і бездіяльність підлітка, котрі породжують проблему або сприяють її загостренню: <i>погляди, переконання, мотивація, звички, направленість інтересів, ціннісні орієнтації.</i>

На основі аналізу соціальних і особистісних факторів виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків необхідно визначити завдання соціально-педагогічної профілактики даної проблеми в загальноосвітньому закладі: вивчити причини та фактори виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків; визначити ресурси, необхідні та наявні для подолання проблеми; обмежити негативний вплив соціального мікросередовища; створити умови для задоволення інтересів, потреб, подолання проблем, повноцінної життєдіяльності підлітків; подолати їхні особистісні фактори, котрі сприяють виникненню або загостренню даної проблеми або перешкоджають її розв'язанню; підвищити особистісні можливості підлітків, їхню здатність адекватно реагувати на проблеми, долати їх і задовольняти свої інтереси та потреби за допомогою соціально схвалюваних методів; організувати співпрацю всіх суб'єктів соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків з метою попередження або подолання даної проблеми.

Ефективність соціально-педагогічної профілактичної роботи залежить від дотримання основних її принципів: забезпечення права підлітків на вільний вибір своєї поведінки, обмеженої таким же правом інших людей, відмова від намагання маніпулювати ними; гуманний характер профілактики; добровільна участь у профілактичних заходах; конфіденційність профілактичних дій для підлітків та їх виконавців; відповідність профілактичних дій віковим та індивідуальним особливостям підлітків; переконуючий характер профілактики [1, с. 23].

Серед всіх методів, котрі застосовуються в процесі соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків, необхідно детально розглянути методи профілактичної інтервенції. За допомогою цих методів здійснюється безпосередня взаємодія суб'єктів, які реалізують профілактичні програми, та підлітків, на котрих вони спрямовані. Поряд із профілактичними заходами на макрорівні, спрямованими на підвищення соціального рівня суспільства, застосування методів профілактичної інтервенції передбачає стимулювання активності підлітків для попередження та подолання конфліктів у їхніх взаємовідносинах з однокласниками, підвищення їхніх можливостей у вирішенні особистих проблем, що обумовлюють їхню негативну поведінку.

Профілактична інтервенція – це цілеспрямований вплив на підлітків, включених у групу профілактики, з метою зміни їхніх суб'єктивних уявлень, поглядів, переконань, мотивів, інтересів, звичок, стереотипів поведінки, ціннісних орієнтацій, котрі призводять до даної проблеми. Профілактична інтервенція повинна допомогти підлітку змінити свою поведінку, котра обумовлює виникнення конфлікту – навчитися контролювати, гальмувати її.

Умовно розрізняють три групи психологічних факторів, котрі визначають поведінку підлітка: 1) когнітивні: думки, міркування, уявлення, погляди, переконання, стереотипи мислення; 2) афективні: емоції, переживання, почуття, спонукання, бажання тощо; 3) поведінкові:

стереотипи поведінки, звички, вміння, навички [1; 23]. Саме ці компоненти формують установку підлітка, котра визначає його поведінку в конфліктній ситуації. Тому, в процесі профілактичної інтервенції в підлітка повинні сформуватися стійкі установки щодо проблеми виникнення конфліктів у взаємовідносинах з іншими людьми та сформуватися необхідні для їхнього попередження та подолання комунікативні вміння та навички.

Для визначення змісту та методів профілактичної інтервенції щодо попередження конфліктів в учнівському колективі підлітків необхідно проаналізувати особливості цільової групи профілактики відповідно до наступних аспектів:

1. Як відносяться підлітки до проблеми конфліктів в учнівському колективі: позитивно, негативно, нейтрально, не знають про проблему? В чому причини такого відношення?

2. Що підлітки знають про дану проблему? Які з їхніх уявлень неадекватні? Яких знань не вистачає для правильного та свідомого вибору соціально значимої поведінки щодо вказаної проблеми?

3. Які особливості стилю спілкування підлітків сприяють виникненню конфліктів в учнівському колективі?

4. Як підлітки відносяться до профілактики конфліктів? Яка можлива мотивація їхньої участі в профілактичних заходах?

5. Яка інформація може змінити неадекватні уявлення, відношення та поведінку підлітків у конфліктних ситуаціях, сформувати адекватні уявлення про свободу свідомого вибору соціально значимої поведінки?

6. Які вікові, статеві, соціокультурні особливості підлітків необхідно врахувати при визначенні змісту профілактичної інтервенції? Яка інформація та діяльність можуть бути незрозумілими, неприйнятними для них, виходячи із визначених особливостей?

7. Які вміння та навички, особистісні якості необхідно сформувати в підлітків для подолання конфліктів в учнівському колективі або причин, що можуть детермінувати їхнє виникнення?

8. В яких програмах і за допомогою яких методів профілактична інтервенція буде найбільш ефективною та оптимальною для підлітків?

Отже, на основі здійсненого аналізу визначається зміст профілактичної інтервенції відносно до кожної цільової групи підлітків і ті методи, за допомогою котрих вона буде проводитися.

Основні методи профілактичної інтервенції:

1. *Лекція* – цілісний виклад інформації, підготовленої педагогом, щодо виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків та їхніх наслідків.

2. *Бесіда* – обговорення з підлітками проблеми конфліктів у колективі з метою виявлення, формування або корекції їхньої позиції з цього питання.

3. *Диспут* – спеціально організоване обговорення даної проблеми, котре передбачає зіткнення різних точок зору.

4. *Створення ситуацій морального вибору* – відтворення в лабораторних умовах проблемних ситуацій.

5. *Вправлення* – виконання певних дій, спрямованих на розвиток умінь та формування навичок соціально значимої поведінки [1, с. 25].

Формами соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків у загальноосвітньому закладі є наступні: факультативні заняття з даної проблеми; тематичні лекції; усні журнали; тематичні виховні години; соціально-психологічні тренінги; добродійні акції; тематичні вечори; вечори запитань і відповідей; конференції; КВК; круглі столи; тематичні години інформації; профілактичні консультації; випуск шкільних засобів інформації; ігрові години; вечори відпочинку; тематичні виставки; тематичні конкурси.

Отже, для розробки, на основі запропонованої технології профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків у загальноосвітньому закладі необхідно проаналізувати її специфічні фактори, конкретизувати завдання, визначити зміст основних процедур, вибрати відповідні форми, методи роботи. Оскільки форми та методи профілактики мають різні можливості формування когнітивного, афективного, поведінкового компонентів установки підлітка, то одноразове їхнє застосування не забезпечить позитивних результатів. Профілактика конфліктів в учнівському колективі підлітків буде ефективною лише при умові систематичного, комплексного використання різних форм, методів в поєднанні з діяльністю, спрямованою на створення умов для повноцінної життєдіяльності та самореалізації підлітків.

Список використаної літератури

1. Дети в кризисных ситуациях: профилактика негативных явлений и социально психологическая помощь / Под общ. ред. И. Д. Зверевой. К. : Научный свет, 2001. – 63 с. **2. Технология** социально-педагогической профилактики отклонений в поведении детей и подростков // Р. В. Овчарова. Справочная книга социального педагога. – М. : ТЦ «Сфера», 2001. – С. 275 – 306.

Юрків Я. І. Соціально-педагогічна профілактика конфліктів в учнівському колективі підлітків

У статті розкриваються мета, завдання, зміст соціально-педагогічної профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків; види профілактики (загальна, спеціальна, індивідуальна, первинна, вторинна і третинна); фактори виникнення конфліктів в учнівському колективі підлітків; характеризуються форми (лекція, бесіда, диспут, створення ситуацій морального вибору, вправлення) та методи (факультативні заняття з даної проблеми; тематичні лекції; усні журнали; тематичні виховні години; соціально-психологічні тренінги; добродійні акції; тематичні вечори; вечори запитань і відповідей; конференції; КВК; круглі столи; тематичні години інформації; профілактичні консультації;

випуск шкільних засобів інформації; ігрові години; вечори відпочинку; тематичні виставки; тематичні конкурси) профілактики конфліктів в учнівському колективі підлітків.

Ключові слова: конфлікт, соціально-педагогічна профілактика, учнівський колектив, підлітки.

Юрків Я. И. Социально-педагогическая профилактика конфликтов в коллективе подростков

В статье раскрываются цели, задачи, содержание социально-педагогической профилактики конфликтов в коллективе подростков; виды профилактики (общая, специальная, индивидуальная, первичная, вторичная и третичная); факторы возникновения конфликтов в коллективе подростков; дается характеристика форм (лекция, беседа, диспут, создание ситуаций морального выбора, упражнения) и методов (факультативные занятия по данной проблеме; тематические лекции; устные журналы; тематические воспитательные часы; социально-психологические тренинги; благотворительные акции; тематические вечера; вечера вопросов и ответов; конференции; КВН; круглые столы; тематические часы информации; профилактические консультации; выпуск школьных средств информации; игровые часы; вечера отдыха; тематические выставки; тематические конкурсы) профилактики конфликтов в коллективе подростков.

Ключевые слова: конфликт, социально-педагогическая профилактика, ученический коллектив, подростки.

Yurkiv Ya. I. Socio-pedagogical Prevention of Conflicts in the Group of Teenagers

The article describes the goals, objectives, contents of socio-pedagogical prevention of conflicts in the group of teenagers; prophylaxis (General prevention, prevention of specific, individual prevention, primary, secondary and tertiary); factors of conflicts in the group of teenagers, characterized by a form (lecture, discussions, debate, creating situations of moral choice, exercise) and methods (optional classes on this issue, thematic lectures; oral magazines; thematic educational hours; socio-psychological training; charitable; thematic evenings; the evening of questions and answers; conferences; KVN; round tables; thematic watch information; preventive counselling; the production of school media; the game clock; evenings; thematic exhibitions, thematic contests) prevention of conflicts in the group of teenagers.

Key words: conflict, socio-prevention education, apprenticeship team, teenagers.

Стаття надійшла до редакції 31.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Харченко С. Я.